

Załącznik
do uchwały Nr V/41/11
Rady Gminy Wilczęta
z dnia 25 marca 2011 r.

**Program profilaktyki i opieki nad dzieckiem
i rodziną**
Gminy Wilczęta do roku 2020

SPIS TREŚCI

Rozdział	Tytuł	Strona
I	Wstęp	2
II	Analiza problemów	3
III	Założenia programu	3
IV	Cele i zadania	4
V	Finansowanie działań	8
VI	Zakładane rezultaty	8
VII	Monitoring programu	8
VIII	Postanowienia końcowe	8

I. WSTĘP

Podstawą opracowania Gminnego Programu Profilaktyki i Opieki Nad Dzieckiem i Rodziną jest art.17 pkt. 13 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.). Jest to program, który został przygotowany w oparciu o diagnozę problemów społecznych opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wilczęta do roku 2015.

Dobrze funkcjonująca wspólnota lokalna ma swe korzenie w zasobach własnych - silnych, prawidłowo wypełniających swoje społeczne funkcje rodzinach. Dokonujące się współcześnie przemiany gospodarczo – społeczne często jednak zaburzają ich dotychczasową stabilność i równowagę socjalną. Tam, gdzie natężenie zagrożeń jest znaczące, rodziny stają w obliczu nawarstwiających się problemów i są bezradne w ich przewyciężaniu. Potrzebują coraz większej pomocy ze strony państwa i instytucji wspierających.

System pomocy społecznej w Polsce jest mocno rozbudowany i w jego strukturze instytucjonalnej działa wiele podmiotów zajmujących się wspieraniem rodzin w niwelowaniu ich dysfunkcji. Jednakże w chwili obecnej odczuwalny jest brak koordynacji tych wszystkich, skądinąd słusznych i pożytecznych działań. Krytycznym wnioskiem poddany zostaje dotychczasowy model zapobiegania kryzysowi w rodzinie, poprzez rozrywanie nieprawidłowo działających relacji rodzinnych i umieszczanie dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i resocjalizacyjnych, z dala od źle wypełniających swe zadania rodziców. Zmianie podlega także ocena problemów i wybór odpowiednich narzędzi zaradzenia podobnym sytuacjom.

Wieloletnie doświadczenia wytyczają obecnie nowy kierunek wszystkich działań pomocowych, których wyznacznikiem jest utrzymanie więzi rodzinnych, zapobieganie zagrożeniom, poprzez wczesną diagnozę i rozpoznanie problemu oraz skutecznie prowadzoną profilaktykę.

Podstawowym, obok prawnego, uzasadnieniem budowania programu profilaktyki i opieki na dzieckiem i rodziną jest potrzeba systemowego, w skali gminy, rozwiązywania istotnych problemów społecznych, który gwarantuje koordynację i nie powielanie działań, rozwój i innowacyjność oraz szybkość interwencji przy jednoczesnym zapewnieniu dobrego przepływu informacji.

Dysfunkcje w środowisku rodzinnym są niebezpieczne zwłaszcza dla dzieci i młodzieży, która narażona jest na dziedziczenie patologicznych norm i wzorców zachowań oraz szczególnie podatna jest na negatywne oddziaływanie otoczenia zewnętrznego.

Podkreślić należy, że państwo i jego instytucje mają rodzinę wspierać, a nie wyręczać w wypełnianiu przez nią jej funkcji. Zapewnieniu tego właśnie wsparcia służyć ma niniejszy program.

II. ANALIZA PROBLEMÓW

Niniejszy program przygotowano w oparciu o diagnozę problemów i zagrożeń społecznych w gminie, sporządzoną na potrzeby Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wilczęta do roku 2015.

Gminny System Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną, budowany w oparciu o założenie, że jest to proces zorganizowanych, skoordynowanych, kompletnych i ciągłych działań, realizowanych wspólnie przez współpracujące ze sobą ściśle instytucje pomocowe w gminie. Identyfikacja najważniejszych zagrożeń dotyczących dzieci i rodziny układa się w łańcuch przyczynowo – skutkowy. Program ma za zadanie rozpoznawanie, właściwą interpretację sytuacji, wskazanie obszarów wymagających interwencji i wdrożenie niezbędnych działań już we wczesnym stadium powstawania problemów. W sytuacjach kryzysowych do działań włączać się będzie Zespół Interdyscyplinarny, który zostanie powołany i będzie funkcjonował w gminie, skupiający: pracowników socjalnych, Przedstawiciela Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, kuratorów sądowych, Policję oraz przedstawiciela organizacji pozarządowych. Działania pomocowe podejmowane przez instytucje wspierające, takie jak: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, sąd, policję, placówki służby zdrowia oraz organizacje pozarządowe, obejmują pomoc finansową i rzeczową, poradnictwo prawne, psychologiczne, terapię, edukację oraz komunikację społeczną kształtującą wśród mieszkańców wiedzę i model zachowań preferowanych i akceptowanych społecznie.

III. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Strategicznym celem Programu jest budowa lokalnego systemu pomocy dziecku i rodzinie w gminie Wilczęta i w ostatecznym efekcie stworzenie systemu, w ramach, którego rodzina będzie mogła liczyć na pomoc i wsparcie wielozakresowe oraz zintegrowanie.

System wsparcia rodziny musi mieć charakter lokalny. Instytucją koordynującą, wykorzystującą istnienie wielu podmiotów, w tym także organizacji pozarządowych powinna być gmina.

Analiza danych i dotychczasowe doświadczenia wskazują na ogromną potrzebę wsparcia rodzin naturalnych, już na etapie, gdy problemy się rozpoczynają. Koniecznym jest stworzenie systemu, który ma na celu eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuszczać własną naturalną rodzinę.

Profilaktyka w tym zakresie obejmuje system zintegrowanych działań zapobiegających zagrożeniom prawidłowego rozwoju dziecka, a w szczególności dbałość o:

- *właściwe warunki życia,*
- *prawidłowość przebiegów procesów edukacji i wychowania,*
- *respektowanie praw dziecka,*
- *zapewnienie dzieciom poczucia bezpieczeństwa, akceptacji,*
- *aktywny udział dzieci w kulturze i tworzenie możliwości właściwego zagospodarowania czasu wolnego,*
- *rozwój zabezpieczeń społecznych.*
- *pomoc dzieciom pozostającym w trudnej sytuacji materialnej i rodzinnej,*
- *bezpieczeństwo i porządek publiczny.*

Bardzo ważnym elementem jest obszar tworzenia i wspierania rodzinnych form opieki zastępczej. Pomimo, że jest to zadanie realizowane na szczeblu powiatu, niezbędne jest uczestnictwo gminy w zakresie propagowania idei rodzicielstwa zastępczego wśród mieszkańców gminy.

Lokalny program pomocy dziecku i rodzinie, chcąc przeciwdziałać zdiagnozowanym problemom, **powinien być oparty o dwie fundamentalne zasady działania:**

- 1. Blżej dziecka** – najlepiej w rodzinie.
- 2. Wcześniej** – zanim narosną problemy.

IV. CELE I ZADANIA

Cel główny:

”Wzmacnianie potencjału rozwojowego rodziny w zakresie zaspokajania indywidualnych potrzeb jej członków, ochrony jej praw i podmiotowości, w systemowych działaniach zapewniających niwelowanie różnic, bezpieczeństwo socjalne i poprawę jakości życia”.

Pomoc instytucjonalna powinna służyć odbudowie i podtrzymywaniu prawidłowego, gwarantującego bezpieczeństwo i lepszą jakość życia modelu funkcjonowania rodziny i dziecka w środowisku społecznym w sytuacji, gdy rodzina lub jej członek nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć trudności.

Działania te powinny odbywać się przy zachowaniu zasady, że to właśnie rodzinie należy dać pierwszeństwo samodzielnego rozpoznania i zaradzenia własnym problemom, umożliwiając tym samym wyzwalanie jej potencjału własnego, aktywności i odpowiedzialności poszczególnych jej członków oraz nabywanie nowych doświadczeń i umiejętności.

Cele szczegółowe:

1. Wsparcie rodziny w realizowaniu jej funkcji społecznych (socjalnych):

ZADANIA	PARTNERZY
Monitorowanie środowisk zagrożonych trudnymi sytuacjami życiowymi	GOPS, placówki oświatowe, Policja, kuratorzy
Praca socjalna z rodzinami, u których wystąpiły symptomy bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego	GOPS, Punkt Konsultacyjny, placówki oświatowe
Rozwój i wzbogacanie oferty placówek wsparcia dziennego: rozbudzanie zainteresowań, odkrywanie talentów, pomoc w przezwyciężaniu trudności w nauce, nauka społecznych zachowań, zdobywanie umiejętności przezwyciężania trudności, integracja z grupą rówieśniczą,	Urząd Gminy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, GOPS, placówki oświatowe, Świetlice Środowiskowe, Biblioteka Publiczna
Udzielanie profesjonalnej pomocy oraz wsparcia organizacyjnego, rzeczowego i usługowego dla niezamożnych rodzin: system dożywiania dzieci w szkole, Bank Żywności, wyprawka szkolna dla ucznia, wypoczynek wakacyjny dzieci, poradnictwo prawne, pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin, stypendia socjalne dla uczniów, poprawa warunków mieszkaniowych	Urząd Gminy, GOPS, Punkt Konsultacyjny, placówki oświatowe, PCPR

<p>Rozbudowa systemu interwencji kryzysowej w rodzinach, gdzie wystąpiła przemoc domowa, przejawy patologii społecznych, nieprzewidziane zdarzenia losowe, klęska żywiołowa o nowe działania: sieć szybkiego powiadamiania, telefon wczesnej interwencji, umieszczanie osób uzależnionych w ośrodkach leczenia uzależnień, terapia uzależnień</p>	<p>Urząd Gminy, Policja, GOPS, KRPA, placówki oświatowe, Zespół Interdyscyplinarny, Punkt Konsultacyjny, Sąd, specjaliści: terapeuci, psycholog, prawnik, lekarze pierwszej pomocy, PCPR, Punkt Interwencji Kryzysowej</p>
<p>Rozwój instrumentów rynku pracy pozwalających na zatrudnienie członków rodzin pozostających bez pracy lub długotrwale bezrobotnych: prace interwencyjne, szkolenia zawodowe, prace społecznie użyteczne, roboty publiczne, praktyczna nauka umiejętności przydatnych w poszukiwaniu pracy, wykorzystanie funduszy zewnętrznych do tworzenia nowych możliwości zatrudniania osób z niskimi kwalifikacjami zawodowymi, bezrobotnych i absolwentów wchodzących na rynek pracy,</p>	<p>Urząd Gminy, Powiatowy Urząd Pracy, GOPS.</p>
<p>Wsparcie dzieci i dorosłych niepełnosprawnych funkcjonujących w rodzinach, poprzez kompensowanie różnic w warunkach bytowych, socjalnych i finansowych, w dostępie do placówek ochrony zdrowia, lecznictwa i opieki specjalistycznej, placówek edukacyjnych i realizujących gwarantowane świadczenia socjalne i rehabilitacyjne, kierowanie osób do: - Środowiskowego Domu Samopomocy - Domów Pomocy Społecznej - Zakładów Terapii Zajęciowej</p>	<p>GOPS, placówki służby zdrowia, lekarze rodzinni, organizacje pozarządowe, PCPR</p>

2. Wzmacnianie otoczenia edukacyjno – wychowawczego rodziny, stymulujące jej prawidłowy rozwój i funkcjonowanie w społeczeństwie:

ZADANIA	PARTNERZY
<p>Wdrażanie programów profilaktycznych dla dzieci i dorosłych upowszechniających wiedzę o prawach dziecka i rodziny, edukacja rodziców w przeciwdziałaniu przemocy oraz bezradności opiekuńczo – wychowawczej wobec dzieci,</p>	<p>Placówki oświatowe, sąd, Punkt Konsultacyjny, GOPS, placówki ochrony zdrowia, Biblioteka Publiczna Gminy Wilczęta , organizacje pozarządowe</p>
<p>Wzmocnienie roli szkolnych programów wychowawczych, kładących nacisk na socjalizację dzieci, kształtowanie akceptowalnych społecznie postaw, norm i systemu wartości, doskonalenie form współdziałania zespołu wychowawca –pracownik socjalny - rodzic, w rodzinach z zaburzonymi relacjami opiekuńczo - wychowawczymi</p>	<p>Placówki oświatowe - wychowawcy, GOPS</p>

<p>Rozwój form kształcenia: przedsiębiorczości, świadomości wyboru przyszłej drogi zawodowej, umiejętności efektywnego poszukiwania pracy i odnalezienia się na rynku pracy, młodych absolwentów,</p>	<p>PUP, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki oświatowe, Urząd Gminy, GOPS</p>
<p>Wzbogacanie form: 1. pomocy dydaktycznej dzieciom mającym problemy w nauce, 2. pracy z dziećmi szczególnie uzdolnionymi, pochodzącymi z niezaangażowanych środowisk; zajęcia wyrównawcze, logopedyczne, indywidualna praca z uczniem, wydłużenie pracy świetlic szkolnych, system stypendiów i nagród dla wybitnie uzdolnionych</p>	<p>Urząd Gminy, Placówki oświatowe, Poradnia P-P, KRPA</p>
<p>Wzmocnienie procesu kształcenia i przygotowania kadry pomocy społecznej oraz pracowników instytucji – partnerów, realizujących program, do prawidłowej identyfikacji problemów i zagrożeń oraz przeciwdziałania im we współpracy ze środowiskiem rodzinnym: szkolenia w zakresie przeciwdziałania: agresji, przemocy rówieśniczej w szkole, szerzeniu się patologii społecznych, a także umiejętności rozpoznawania uzależnień.</p>	<p>Urząd Gminy, placówki oświatowe, GOPS, KRPA</p>
<p>Rozwijanie i wzbogacanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, wspomagających wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży, w tym kreowanie aktywności twórczej, rozbudzanie zainteresowań, poszerzanie wiedzy, nabywanie nowych umiejętności</p>	<p>Urząd Gminy, placówki oświatowe, Biblioteka Publiczna Gminy Wilczęta, organizacje pozarządowe</p>

3. Promocja i upowszechnianie wiedzy oraz prozdrowotnych wzorców zachowań, umożliwiających zmianę samoświadomości i przyzwyczajzeń ukierunkowanych na zdrowy styl życia i dbałość o ochronę zdrowia:

ZADANIA	PARTNERZY
<p>Wdrażanie programów edukacyjnych i profilaktyki zdrowotnej dla rodziców, w tym dla przyszłych matek i przyszłych rodziców, poradnictwa i doradztwa rodzinnego</p>	<p>Placówki ochrony zdrowia, Poradnia P-P, placówki szkolne, GOPS</p>
<p>Realizacja programów profilaktyki zdrowotnej w szkołach: szczepienia ochronne, zajęcia przeciwdziałające i korygujące wady postawy, wzroku, upowszechnianie wiedzy o prozdrowotnych zachowaniach, prawidłowej diecie i higienie, bezpieczeństwie własnym i innych, obronie przed uzależnieniami, HIV, AIDS i innymi chorobami społecznymi i cywilizacyjnymi, edukacja do życia w rodzinie, wychowywanie w duchu tolerancji społecznej i zrozumienia potrzeb osób niepełnosprawnych, zabezpieczenie opieki pielęgniarstwa i medycznej w szkołach</p>	<p>Urząd Gminy, placówki szkolne, Sanepid, placówki ochrony zdrowia</p>
<p>Rozwijanie bazy sportowo – rekreacyjnej służącej aktywności ruchowej i promocji zdrowego stylu życia,</p>	<p>Urząd Gminy</p>
<p>Poszerzanie i wzbogacanie oferty zajęć sportowo – rekreacyjnych realizowanych w formie zajęć pozalekcyjnych i w formach pozaszkolnych, w tym w czasie ferii zimowych i wakacji</p>	<p>Placówki oświatowe, Urząd Gminy</p>

V. FINANSOWANIE DZIAŁAŃ

Zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem będą realizowane i wdrażane etapowo, zgodnie z środkami finansowymi zabezpieczonymi corocznie w budżetach poszczególnych instytucji – partnerów. Środki finansowe pochodzą z budżetu samorządu gminnego i jego jednostek organizacyjnych, budżetów instytucji partnerskich, budżetu państwa oraz państwowych funduszy i programów celowych. Zadania ujęte w Programie mogą być finansowane z funduszy strukturalnych i programów wspólnotowych Unii Europejskiej, w oparciu o projekty zgłaszane do konkursów ogłaszanych i dofinansowywanych przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Organizacje pozarządowe - środki finansowe na realizację przyjętych przez siebie zadań czerpać będą przystępując do projektów konkursowych ogłaszanych przez jednostki samorządowe każdego szczebla w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

VI. ZAKŁADANE REZULTATY

1. Zahamowanie wzrostu liczby rodzin dysfunkcyjnych.
2. Poprawa jakości życia rodzin, wyrównanie różnic w poziomie życia.
3. Efektywniejsze programowanie pomocy dostosowanej do indywidualnych potrzeb dziecka.
4. Pogłębienie wiedzy i zwiększenie wrażliwości społecznej na problemy dziecka i rodzin.
5. Konsolidacja instytucji w gminie realizujących zadania systemowej opieki.

VII. MONITORING PROGRAMU

Program i jego poszczególne elementy będą podlegały stałemu, bieżącemu monitoringowi dokonywanemu na forum Zespołu Interdyscyplinarnego, którego członkowie reprezentują wszystkich partnerów Programu. Pozwala to na szybką poprawę i udoskonalenie wstępnych założeń, które w praktyce mogą okazać się mało efektywne. Ewaluacja dokonywana będzie raz w roku, na podstawie analizy sprawozdawczości i mierzenia ustalonych wskaźników.

Miernikiem rezultatów będą między innymi:

- + liczba wszystkich rodzin potrzebujących pomocy w stosunku do liczby rodzin, której pomoc została udzielona,
- + liczba rodzin dotkniętych bezrobociem w stosunku do liczby rodzin, które korzystały z pomocy w formie szkoleń przygotowujących do poszukiwania pracy, zatrudnionych w formach zatrudnienia wspieranego,
- + liczba dzieci dożywianych w placówkach oświatowych,
- + liczba dzieci objętych indywidualną opieką pedagoga, zajęciami pozalekcyjnymi, zajęciami w placówkach dziennego pobytu,
- + liczba dzieci, które korzystają z zajęć pozaszkolnych, wyjechały na zorganizowany finansowany przez gminę wypoczynek wakacyjny,
- + liczba interwencji kryzysowych związanych z przemocą, alkoholizmem itp.

VIII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Opracowany program jest dokumentem, który może podlegać okresowym weryfikacjom i modyfikacjom w niezbędnym zakresie, dostosowanym do zmieniającej się rzeczywistości i przepisów prawa.
2. Informację z funkcjonowania programu składa kierownik GOPS, w sprawozdaniu z działalności ośrodka za dany rok.

Przewodniczący Rady
Andrzej Pańczuk